

بسم الله الرحمن الرحيم

سوره مبارکه نصر

استاد ضرابی شهریور ۱۳۹۹

جلسه دوم

آیه شریفه : « إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَ الْفَتْحُ »

«إِذَا»

اولین آیه و اولین کلمه همه مفاد سوره را در خود دارد. اساسا متکلم قبل از آن که شروع به سخن کند می‌داند که چه می‌خواهد بگوید. این چینش و ترتیب و تقدم و تأخر در ادای کلمات که در بستر زمان و تدریج انجام می‌پذیرد، تنها مربوط به ظهور رسیدن و آشکار شدن کلمات برای مخاطب است. در نزد متکلم همه چیز آماده و حاضر برای ادا شدن است.

عنوان: بزنگاه‌های تاریخ و زمان

سخن در بزنگاه‌های تاریخ و زمان است که در سرنوشت و سعادت بشر تأثیرات تعیین کننده دارد. در چنین موقعیتی، آگاه، هوشیار و مهیا بودن، اقدام به موقع، مطابق با برنامه صحیح، رمز پیروزی در دنیا و آخرت است.

این بزنگاه‌ها در تاریخ زندگانی ما انسان‌ها فراوان است؛ اما مغتنم‌ترین آنها زمانی است که خداوند متعال نصرتی فرستاده، دری از فتح و ظفر گشوده و مردم فوج فوج به دین الهی می‌گروند.

عنوان: «جاء نصر الله»: نصرت مؤمنین از سنت‌های الهی

«إِنَّا لَنَنْصُرُ رُسُلَنَا وَ الَّذِينَ آمَنُوا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَ يَوْمَ يَقُومُ الْأَشْهَادُ - همانا ما پیامبران خود و کسانی را که ایمان آورده‌اند، هم در زندگی دنیا و هم روزی که گواهان (برای گواهی دادن) به پا می‌خیزند یاری می‌کنیم» (غافر/۵۱)

تو قائم به خود نیستی يك قدم

ز غیبت مدد می رسد دم به دم

«ولینصرنَّ الله من ینصره- یقینا خداوند کسی را که او را یاری کند، یاری خواهد کرد.» (حج آیه ۴۰) «من کان لله کان الله له - هر کس برای خدا کار کند، خدا هم تمام امکانات و علم و قدرت خودش و سنتهای آفرینش را در خدمت او قرار خواهد داد.» (بحار الأنوار، ج ۷۹، ص ۱۹)

انسان ها بر راحتی از چنگال نفس و شیطان خلاص نمی شوند. در مناجات شعبانیه می خوانیم: «إلهی لم یکن لی حولٌ فأننقل به عن معصیتک إلا فی وقت أیقظتني لمحبتک - خدایا من قدرت نداشتم که از معصیت و نافرمانی تو فاصله بگیرم جز هنگامی که مرا متوجه محبت خود نمودی و بیدار ساختی.»

دام سختست مگر یار شود لطف خدا ورنه آدم نبرد صرفه زشیطان رجیم

خداوند متعال می فرماید: «أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ وَلَمَّا يَأْتِكُمْ مَثَلُ الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلِكُمْ مَسَّنَّهُمْ الْبَاسَاءُ وَالضَّرَّاءُ وَزُلْزِلُوا حَتَّى يَقُولَ الرَّسُولُ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ مَتَى نَصُرُ اللهَ أَلَا إِنَّ نَصْرَ الله قَرِيبٌ - آیا گمان برده اید که داخل بهشت می شوید بدون آن که به شما همان برسد که به کسانی رسیده است که پیش از شما در گذشته اند؟ (زیانهای مالی و جانی به آنان دست داده است) و پریشان گشته اند که پیغمبر و کسانی که با او ایمان آورده بوده اند می گفته اند: پس یاری خدا کی (و کجا) است؟! بیگمان یاری خدا نزدیک است» (بقره/۲۱۴)

بی شک این سختیها برای رها شدن انسان از خود پرستی است.

سلوک راه حق از خود رهایی است نه طی منزل و قطع خرابات

تا ترك علایق و عوایق نکنی يك سجده شایسته لایق نکنی

حقا که زدام لات و عزى نرهی تا ترك خود و جمله خلائق نکنی

وقتی انسان آنچه در توان دارد در راه خدا بکار می‌گیرد نصرت الهی فرا می‌رسد
« إِنْ تَنْصُرُوا اللَّهَ يَنْصُرْكُمْ » (محمّدص/۷)

« و الفتح »

فتح و گشایش ابواب با استفاده از "مفاتیح" صورت می‌گیرد و مفاتیح هم از جمع مَفْتَح (مخزن) باشد و هم از مَفْتَح (کلید)، از اسمای حسنی خداوند و در نزد او هستند. « ان من شیء الا عندنا خزائنه - (حجر/ ۲۱) » « و عنده مفاتيح الغیب - (انعام/ ۵۹) » « له مقالید السموات والارض - (زمر/ ۶۳) »

فتح از جانب خداوند برای بنده در مراتبی تحقق پیدا می‌کند که از آن به « فتح قریب »، « فتح مبین » و « فتح مطلق » تعبیر می‌شود

در « فتح قریب » پس از گذر از منازل نفسانیه، کمالات روحیه و قلبیه برای مؤمنین ظهور می‌کند.

« فتح مبین » پس از طی کمالات روحی و قلبی حاصل می‌شود و مقصود رسیدن به مرتبه سرّ از لطایف هفت‌گانه وجود انسان است (طبع، نفس، قلب، روح، سرّ، خفی، اخفی) که مراتب تکاملی حقیقت انسان بر اساس آنها طبقه‌بندی شده است. (قوام شیرازی، محمد بن ابراهیم، مبدأ و معاد، ص ۱۷۱) « انا فتحنا لک فتحا مبینا - (فتح/ ۱ و ۲) » در این فتح تمام مراحل نفسی و قلبی و روحی شست و شو شده، به تجلی اسماء الهی منور می‌گردند.

« فتح مطلق » تجلی احدیت ذات الهی و فنای جمیع رسوم خلقیه است که بالاتر از فهم و درک بشری است و ساحت مقدس نبی مکرم اسلام در وصول به این مقام، یگانه عالم امکان است. « اذا جاء نصر الله و الفتح - (نصر / ۱) » و این آخرین مرحله‌ی فتح و رسیدن به لقای حق است.

حضرت رسول (صلی الله علیه و آله) بعد از نزول سوره‌ی نصر فرمود: « به من مژده ارتحال دادند » (مصابح الانس، ص ۱۵)

پیشه خود کن خلاف نفس را	گر رضای حق همی جوئی دلا
تا که ره یابی به اسرار قدم	در خلاف نفس شو ثابت قدم
کی دوا یابی دل مجروح را	تا نگردد نفس تابع روح را
مشو راضی بدین اسلام ظاهر	باطن نفس ما چون هست کافر
مسلمان شو مسلمان شو مسلمان	زنو هر لحظه ایمان تازه گردان

عنوان: اقدام به موقع و برنامه صحیح

بزنگاه‌های تاریخ و زمان است که در سرنوشت و سعادت بشر تأثیرات تعیین کننده دارد، در چنین موقعیتی، اقدام به موقع و مطابق با برنامه صحیح را خداوند خود بیان نموده است:

(۱) «تسبیح» به مفهوم سیر و حرکت در مسیر عبودی و وارد شدن از دری که خداوند گشوده است.

(۲) «تحمید» به معنی بهره گیری از نعمات الهی و امکانات فراهم آمده از سوی پروردگار (آنکه غایت پرورش و رشد و تکامل انسان را مدیریت می‌کند)

(۳) «استغفار» که بر داشتن موانع از سر راه و پیراسته و سبکبال شدن در این سفر الهی است. سفری که مقصدش چیزی جز جوار قرب الهی نیست.

تا جان ندهی به وصل جانان نرسی	تا درد نیابی تو، به درمان نرسی
چون خضر به سرچشمه حیوان نرسی	تا همچو خلیل اندر آتش نروی